

4^e JAARGANG

NUMMER 5

MEI 1968

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

DAAD

EN

GEDACHTE

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

van de katechondige arbeidzaam
orgaan gewild aan de problemen

DAAD

EN

GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

O N R U S T I N D E W E R E L D
V A N H E T B O U W V A K

"HOE KOMT HET", heeft men ons gevraagd, "dat in een tijd, waarin de kloof tussen de arbeiders en de vakbeweging steeds duidelijker zichtbaar wordt, in de bouwwereld de bonden - althans de algemene en de katholieke bonden - zich naast de arbeiders hebben opgesteld en er in Den Haag sprake is geweest van een protestdemonstratie met een officieel karakter?"

Men moet, antwoorden wij, de demonstratie van dinsdag 2 april gezien hebben, hetzij in de residentie, hetzij via de tv, om te beseffen, dat nooit of te nimmer in het verleden tijdens een officiële vakbondsactie de verschillen tussen de arbeiders en de bonzen zó duidelijk aan het licht getreden zijn als op dit moment. Er is vaak genoeg gezegd en geschreven, dat de televisie een onbarmhartig medium is, geschikter dan wat ook om de harde feiten in hun miserabel naakte waarheid zichtbaar te maken. Wie op die 2e april 1968 naar het scherm gekeken heeft, wéét hoe hij dat heeft te verstaan. Wat er te zien viel was zó opvallend, dat het ook de verslaggevers niet ontging. Er heeft zich die middag op het Binnenhof en in de straten daar omheen iets zéér unieks afgespeeld. Formeel en naar de vorm had men te maken met een door twee grote vakbonden georganiseerde protestdemonstratie tegen het beleid van minister Roolvink. Waarvan in werkelijkheid sprake was, dat waren twee gebeurtenissen: wat de bonzen deden en wat de arbeiders deden, dat was niet hetzelfde. Nu is dat op zichzelf nog volstrekt niet het alleropmerkelijkste. Het is vaker voorgekomen in het verleden, dat de een of andere officiële actie voor de vakbeweging iets totaal anders betekende dan voor de werkers. Meestal echter was er dan enig nadenken, een analyse, een beredenering nodig om dat voor de buitenstaander aan het licht te brengen. Het opmerkelijke van hetgeen in Den Haag gebeurde was, dat men een dergelijke analyse niet behoefde. De tegenstelling tussen arbeiders en bonden was zo duidelijk zichtbaar, dat zij zich als het ware opdrong. Zo de bonden gemeend mochten hebben, dat een dergelijke demonstratie als die van de 2e april weer eens het nodige zou kunnen bijdragen tot een handhaving van de vakbewegingsmythe, dan zijn zij wel zéér bedrogen uitgekomen. Mythen hebben een taaier leven nog dan katten en het spreekt vanzelf, dat het niet bij ons opkomt te beweren, dat de vakbondsmythe daar op die 2e april in Den Haag gestorven is. Maar aan stukken lag zij wel.

Al wie direct of indirect van de bouwvakkersdemonstratie in Den Haag getuige is geweest, zal moeten erkennen, dat tot dusverre alleen nog maar tijdens zogenaamde "wilde" acties, tijdens onofficiële stakingen of spontane demonstraties de vakbonds-bureaucratie zó in haar hemd gestaan heeft als deze middag. Laat men ons niet aankomen met de opmerking, dat de massale wijze, waarop aan de oproep tot dit protest gevolg werd gegeven toch nog maar weer bewijst hoe groot de invloed, hoe stevig de greep is, die de bonden op de werkers hebben. Zeker, wij zijn

de laatsten om te ontkennen, dat er in het jongste verleden tal van voorbeelden zijn, die de taaiheid van mythe en traditie overduidelijk onderstrepen. Die voorbeelden zijn er niettegenstaande de steeds luider wordende kritiek, het duidelijke onbehagen, de onloochenbare tegenstelling van de arbeiders ten opzichte van de organisaties. Bij de protestdemonstratie van de 2e april echter was er van een greep van de organisaties op de arbeiders geen sprake. Zeker, de bouwvakkers waren met bussen vol naar Den Haag gekomen. Maar 't is niet overdreven om te beweren, dat zij, eenmaal daar gearriveerd, hun zogenaamde leiders gewoon als lucht beschouwden en dat de bestuurders gewoon voor spek en bonen meededen.

Telkenmale wanneer de een of andere bestuurder een poging ondernam om de schaaapkens van zijn kudde toe te spreken, bleken die schapen te hebben opgehouden als schapen te reageren. Zij toonden geen énekele, maar dan ook geen énekele interesse, waren niet bereid hun spreekkoren tot zwijgen te brengen, bleken niet bereid tot luisteren, zodat het tenslotte de bestuurders waren, die klaaglijk blaatten, vaak zonder zich verstaanbaar te kunnen maken. Voor zover de verslaggevers arbeiders-demonstranten voor de microfoon haalden, bleef er geen twijfel over bestaan, dat deze van een gans ándere geest vervuld waren dan de bureaucraten. Waren de bouwvakarbeiders in Den Haag, hun bestuurders waren nergens.

Aanvankelijk kon het de schijn hebben, dat de tegenstelling tussen leiders en bestuurders bovenal aan het licht trad voor wat betreft het C.N.V. De leiders van de christelijke bouwvakarbeidersbond waren het niet eens geweest met de organisatie der protestactie en hadden hun medewerking daaraan onthouden. Desalniettemin bevonden zich onder de demonstranten in Den Haag zoveel CNV-ers, dat er geen twijfel over kon bestaan, dat de leden van de christelijke bond er een ándere mening op na hielden dan de leiding. Achteraf beschouwd echter is het de vraag, in wélke organisatie de tegenstelling tussen leiders en geleiden sterker aan de dag getreden is: in de christelijke bond, die niet, of in de katholieke- en algemene bond, die wél tot demonstreren hebben opgeroepen. In de bond van het CNV openbaarde zich een meningsverschil, dat overigens natuurlijk volstrekt niet op zichzelf staat en even symptomatisch is als ieder conflict tussen leden en bestuurders, dat zich in welke vakorganisatie dan ook bij herhaling voordoet. Schijnbaar was van een dergelijk meningsverschil bij de algemene en katholieke bond geen sprake. Wat dáár te zien viel echter was voor het zo zorgvuldig gekoesterde vakbondssprookje nog erger dan een conflict. Wat men beleefde was de totale oplossing der betrokken organisaties in twee verschillende werelden, die niets meer met elkaar gemeen hadden: de arbeiders hier, de bestuurders dáár. Zo, in zeker opzicht dan en in beperkte mate, beweerd zou kunnen worden, dat de onrust in het bouwbedrijf voor de katholieke- en de algemene bond aanleiding was geweest om zich "naast" de arbeiders op te stellen, in Den Haag bleek duidelijk, dat de arbeiders zich noch "naast", noch achter hun bestuurders bevonden. Zij vormden een wereld apart. Overigens behoeft men slechts naar de achtergronden der gebeurtenissen te kijken, om te beseffen hoe men dat "zich naast de arbeiders opstellen" van de bonden in werkelijkheid had te verstaan.

ACHTERGRONDEN.

De demonstratie van de 2e april is niet uit de hemel komen vallen. Twee onrustige maanden zijn er aan voorafgegaan. Een weigering van de patroons om compensatie te geven voor de met ingang van januari j.l. verhoogde sociale premies en loonbelasting leidde tot een aantal stakingen op Amsterdamse bouwobjecten. Het werk werd neergelegd bij de Erve-Jansen, bij Banero en bij de B.A.M. (Bataafse Aannemings Maatschappij). Stakingen braken eveneens uit in Alkmaar en Zaandam. Het Amsterdamse bouwvak-comité - dat sterke bindingen heeft met de C.P.N., een comité waarop de arbeiders zélf weinig directe invloed uitoefenen en dat een sterke voorkeur aan de dag legt voor demonstratieve optochten naar partij-politieke trant - organiseerde een "mobilisatie-vergadering" in Krasnapolsky op 14 februari, waar besloten werd (door het comité uiteraard) tot een "mars" door Amsterdam op de 22e van die maand.

Dat er omtrent dezelfde tijd tussen de ondernemers en de vertegenwoordigers van de "erkende" bonden overeenstemming werd bereikt over een c.a.o. voor 1968, was naar onze overtuiging minder een gevolg van dat soort - van iedere werkelijke dreiging ontblote - betogingen, dan wel een uitvloeisel van de stakingen.

Voor ons ligt een foto van de Amsterdamse demonstratie, genomen op het Ceramplein in Amsterdam-Oost op 't moment, dat Klaas Staphorst van het bouwvak-comité zich per megafoon tot de demonstranten richt. Tussen hen staat, breed-grijzend, een vriendelijke "oom-agent", die even later de rustige en ordelijke stoet even rustig zou begeleiden. De foto is karakteristiek, zoals het ook karakteristiek is, dat er politie werd gestuurd naar diverse bouwwerken in Amsterdam (een krantenbericht van 13 februari '68) waar moeilijkheden dreigden te ontstaan en dat dáár een heel wat grimmiger atmosfeer heerste dan men op het Ceramplein en tijdens de Amsterdamse optocht proeven kon. De bourgeoisie en haar gezagsapparaat waardeerden, met een bijzonder fijne neus voor dat soort verschillen, de strijd op de bouwwerken en de optocht van het bouwvak-comité blijkbaar héél anders.

Overigens duurden de stakingen nog voort ook nadat bonden en patroons tot een akkoord gekomen waren. De arbeiders - zoals gebruikelijk niet gekend in de besprekingen - vonden de 4% loonsverhoging, die de c.a.o. in uitzicht stelde, onvoldoende; zij meenden bovendien, dat de ontwerp-c.a.o. diverse toepassingsmogelijkheden bood en dat het zaak was de patroons onder druk te zetten om een maximum te verkrijgen.

Over hetgeen volgde bestaan verschillende lezingen. Eén ervan zegt, dat op de 26e februari de directie van Erve-Jansen door de knieën ging. Binnen het raam van de c.a.o. zouden daar, in overleg met een commissie van de stakers, diverse verbeteringen tot stand gekomen zijn en op 1 maart zou het even ver geweest zijn bij Banero. Bij deze grootste combinatie in de bouwwereld (Amsterdamse Ballast Mij., NElissen en ROzenstraten) zou een regeling tot stand zijn gekomen ter compensatie van de gewraakte inhoudingen. Volgens deze lezing ook meende de Banero-directie, op 't moment dat zij de arbeiders het been toewierp waarom gevochten werd de handen vrij te hebben voor een wraakoefening. Zij zou 26 man ontslagen hebben, onder wie de gehele vertrouwenscommissie van de stakers en dat zou geleid hebben tot een schipbreuk van het compromis en een voortzetting van de strijd. Volgens een andere lezing echter, waarbij van dat compromis niet wordt gerept, zou de Banero-directie de strijd gebroken hebben door aan de stakers een brief te sturen, waarin met ontslag gedreigd werd zo het werk niet terstond zou worden hervat. Dat is wat in hun edities van 1 maart liberale kranten als het "Algemeen Dagblad" en de "Nieuwe Rotterdamse Courant" berichtten. Zij spraken niet van 26, maar van 110 ontslagenen: diegenen namelijk, die niet voor het dreigement gezwicht waren en volhardden.

Welke van de twee lezingen de juiste is, is voor 'n juist begrip van de positie van de bonden niet zo heel belangrijk. De twee dingen waar het om gaat zijn volkomen duidelijk. Onrust onder en strijdbereidheid van de betrokken arbeiders drijven ondernemers en bonden in februari tot een overeenkomst, waarvan de werknemers in februari en maart duidelijk maken, dat zij hen nog niet ver genoeg gaat. Als minister Roolvink dan over die overeenkomst zijn veto uitspreekt en enkele onderdelen ervan onverbindend wil verklaren staat de vakbeweging met de rug tegen de muur. "De regering", zo verklaart de heer A. Buys, bestuurder van de bij het N.V.V. aangesloten Algemene Nederlandse Bouwbedrijfsbond tot een redacteur van "Het Vrije Volk", "heeft de bijl gelegd aan de wortels van de vrije vakbeweging." ("Vrije Volk", 30 maart 1968). De heer Buys heeft de spijker op de kop geslagen: een vakbeweging, die vrije vakbeweging wil blijven, dat wil zeggen, de mythe wil handhaven, die zij behoeft om haar functie in de burgerlijke samenleving te kunnen vervullen, moet wel iets ondernemen. Het valt haar des te gemakkelijker nu géén stap tegen het ondernemerdom vereist is doch slechts een politieke demonstratie. Niet voor de belangen van de arbeiders trokken de bonden op de 2e april ten strijde, doch ter verdediging van hun eigen positie.

"Als de minister", zo riepen de bonden, "zich bemoeit met de afspraken tus-

sen ons en de ondernemers, waar blijft dan ons prestige?" Had de heer Buys gezegd, dat de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid de bijl aan de wortels van de vrije vakbeweging sloeg, de Centrale Commissie Bouwnijverheid - waarin de drie bonden verenigd zijn - verklaarde in een adres aan de leden van de Eerste en Tweede Kamer, dat de minister "de bijl zette in de vrije loonpolitiek".

Tien jaar geleden, in een ánder sociaal-politiek klimaat, riep de vakbeweging: "In hemelsnaam géén vrije loonpolitiek!", thans, nu de sociaal-politieke bordjes verhangen zijn, roept zij: "Leve de vrije loonpolitiek!" In beide gevallen heeft zij op de bazuin geblazen voor in wezen dezelfde zaak!

DE DEMONSTRATIE VAN DINSDAG 2 APRIL.

"PAROOL"-REDACTEUR Klaas Peereboom, die in een der Amsterdamse bussen de reis naar Den Haag heeft meegemaakt en daarvan op 3 april onder de kop "Bouw is boos op 'Bouke'" in zijn krant verslag heeft uitgebracht, constateerde kort na 't vertrek van het Museumplein onder de aanstaande demonstranten een behaaglijke stemming. "De klassenstrijd", schreef hij, "zal pas om half elf beginnen."

De heer Peereboom vergiste zich. Er zou die dag van klassenstrijd in het geheel geen sprake zijn, zeker niet voor zover het ging om het officiële aspect van de demonstratie, dat de heer Peereboom - zulks in tegenstelling bijvoorbeeld tot de tv-verslaggever Koos Posthuma, die vroeger al eens in Genk bewezen had van dit soort dingen heel wat meer begrip te hebben dan het gros van zijn collega's - van het onofficiële aspect in het geheel niet wist te scheiden.

Hoe het met het begrip van de heer Peereboom gesteld is, bewijst zijn opmerking, dat er in de bus "niet van gedachten werd gewisseld over het leninistisch-marxisme of over de nieuwe Cubaanse mens". Had, is men geneigd te vragen, de heer Peereboom iets dergelijks dan verwacht? Weet hij niet, dat arbeiders niet praten over dat soort onderwerpen en dat die alleen maar de gespreksstof vormen van politiek-geïnteresseerde, idealistische intellectuelen?

Van klassenstrijd of strijd der arbeiders - verderop in zijn verslag heeft de heer Peereboom de demonstratie in Den Haag aldus betiteld - was sprake geweest op de platgelegde bouwwerken in Amsterdam en andere delen van Noord-Holland. De demonstratie van de 2e april strekte er juist toe de klassenstrijd de wind uit de zeilen te nemen en indien mogelijk voor de toekomst te voorkomen. De in de bus aanwezige ANB-vertegenwoordiger H. Holman zei (blijkens het verslag van de heer Peereboom): "De vakbonden gaan eindelijk vakbondsstrijd voeren." Het verschil tussen "vakbondsstrijd" en "arbeidersstrijd" is de heer Peereboom - niet voor het eerst - ontgaan.

Veel meer begrip dan de heer Peereboom legden enige (ongeorganiseerde) Alkmaarse bouwvakarbeiders aan de dag, die niet aan de demonstratie deelnamen en die door de "Alkmaarse Courant" (editie van 2 april) gevraagd werden naar de redenen van hun thuisblijven. "Het houden van zo'n protestdemonstratie", antwoordden ze, "is onzin. Die Roolvink blijft aan zijn mening vasthouden. Als de bonden wijs waren geweest, hadden ze direct een staking uitgeroepen. Moet je zien wat er dan gebeurt." Maar ook bij deze bouwvakarbeiders was sprake van een misverstand. De bonden besloten niet tot het houden van een demonstratie uit gebrek aan wijsheid; het was niet zo, dat zij een demonstratie organiseerden inplaats van een staking te proclameren. Hun wijsheid bestond hierin, dat zij in een demonstratie juist een remedie tegen staking zagen. Hun wijsheid is nu eenmaal een andere dan die van de arbeiders, omdat hun belangen gans andere belangen zijn dan de arbeiders hebben. Het is niet slechts zo, dat vakbondsstrijd iets anders is dan arbeidersstrijd; het is zo, dat vakbondsstrijd tegen de arbeidersstrijd gericht is. Overigens hadden die Alkmaarse ongeorganiseerden natuurlijk in zoverre gelijk, dat "die Roolvink" bij zijn standpunt blééf.

HET KAMER-DEBAT EN DAARNA.

TWEE DAGEN na de demonstratie in Den Haag werd over de c.a.o. voor 't bouwbedrijf een debat gehouden in de Tweede Kamer. De parlementaire verslaggever van

"De Volkskrant" vatte het daar gesprokene aldus samen, dat minister Roolvink en het kabinet gesteund werden door de regeringspartijen en dat de parlementaire oppositie het opnam voor de bouwvakkers. In werkelijkheid ging het de Kamer niet om de arbeiders, maar om de loonpolitiek en nergens anders om.

De bouwpatroons waren, blijkens de ontwerp-c.a.o., bereid een half uur korter te laten werken; ze waren óók bereid een hogere pensioenpremie te betalen. De regering sprak daar haar veto over uit, omdat die twee voordelen voor de bouwvakarbeiders strijdig zouden zijn met "het algemeen belang", dat wil zeggen: strijdig met het belang van de ondernemers in andere bedrijfstakken. Om de vraag of de regering daar gelijk in had, om de vraag bijvoorbeeld of de werktijdverkorting in de bouw zich inderdaad "als een olievlek" tot de overige industrieën uit zou breiden, daarom draaide het. Kamerleden als de heer Wieldraaijer (van de P.v.d.A.) en drs. Aarden (van de katholieke radicalen) riepen de heer Roolvink niet toe: "En wat zou dat dan nog?", nee, zij betwistten, dat er van een dergelijk "olievlek-effect" sprake zou zijn.

Waartoe het debat geleid heeft is bekend. De meerderheid van de Kamer verklaarde zich akkoord met de ingreep van minister Roolvink, die de bonden in zulk een moeilijke positie had geplaatst. Zo moeilijk was deze positie nu echter ook weer niet, dat de bonden zich genoodzaakt voelden naar krachtiger wapenen te grijpen dan de ordelijke demonstratie. Weliswaar heeft de vakbondsbureaucratie het er bij tijd en wijle over, dat er omstandigheden denkbaar zijn, waarin zij naar "het uiterste middel" (van de staking) zou kunnen grijpen, in de praktijk blijkt altijd en altijd weer, dat "het uiterste middel" bijkans altoos een middel van de arbeiders en niet van de vakbeweging is. Zeker, lagere kaderleden, zoals bijvoorbeeld de heer F.M. Wisman, secretaris-penningmeester van de afdeling Alkmaar van de Algemene Bond, hadden wel te kennen gegeven, dat een staking niet tot de onmogelijkheden behoorde, wanneer de regering op haar stuk zou blijven staan, maar de werkelijke bazen van de vakbeweging dachten daar totaal anders over.

Het Kamerdebat was nog maar nauwelijks achter de rug toen de heren L. Brouwer en A. Bujs van respectievelijk de katholieke en de algemene bouwvakarbeidersbond tegenover de Haagse corrépondent van "De Volkskrant" de verwachting uitspraken, dat de beslissing van de Kamer zou leiden tot:...."grote onrust in de bedrijven en mogelijk tot spontane stakingen..." Let wel: de heren Brouwer en Bujs spraken van s p o n t a n e stakingen; ze zeiden niet: onze bonden zullen nu tot staking oproepen. En de heer Brouwer voegde er, voor wie de positie van de bonden soms nog niet helemaal duidelijk mocht zijn, nog zeer nadrukkelijk aan toe: "De vakbeweging zal niet tot staking opwekken. Wij staken niet tegen de regering!" Dat was een niet mis te verstaan geluid, dat voor de demonstratie van 2 april, dat wil zeggen vóór de vakbeweging de arbeiders wat stoom had laten afblazen, niet zo duidelijk werd vernomen. Mede in het licht echter van wat zij na het Kamerdebat zeiden dient men datgene wat de bonden ervóór deden te beoordelen.

=====

B O L S J E W I E K E N   A A N   H E T   W E R K

DE FRANSE bolsjewieken hebben de euvele moed gehad om te beweren, dat al die kleine groepen in Frankrijk, die scherpe kritiek hebben laten horen op de eeuwige methode van de C.P. de arbeiders maar op te roepen tot politieke protestdemonstraties, die geen enkel nut afwerpen ..... "gebruikt werden door de grote bourgeoisie." Daarentegen zou volgens de bolsjewisten zo'n grote manifestatie voor de arbeiders zijn vruchten afwerpen.

Wat voor vruchten dan?, vraagt ná de bewuste beschuldiging één van die bedoelde kleine groepen. Tot nu toe hebben de arbeiders er nog geen sikkepit van

gemerkt; wat jammer, dat de bolsjewiki er geen kleine opsomming van hebben gegeven.

Een dergelijke opsomming zijn de Franse bolsjewieken uiteraard tot dusver schuldig gebleven. Ze hebben wél wat anders gedaan. Ze hebben aan hun bewering aan het adres van hun critici nog toegevoegd, dat zij - die op het standpunt staan, dat alleen de strijd van de arbeiders zélf resultaten af kan werpen - de arbeiders alleen maar de weg van het avontuur op willen drijven.

Dat is krasse taal. Het komt er zo ongeveer op neer, dat arbeiders, die omtrent hun eigen strijd en hun eigen acties zélf willen beslissen, als avonturiers dienen te worden beschouwd. Wie is dan géén avonturier? Diegene natuurlijk, die braaf de parolen en de politiek van de C.P. volgt. De C.P. voert géén "avonturierspolitiek", "zij - wij citeren de bolsjewisten - weet het volk op te roepen om weerstand te bieden aan de bourgeoisie wanneer dat noodzakelijk is en zij heeft dat herhaaldelijk bewezen." Voorbeelden ontbreken. Maar ach, dat is niet zo erg. De oproepen van de Franse C.P. liggen de Franse arbeiders nog sterk in 't geheugen en die voorbeelden zijn van vader op zoon verder verteld.

Hoe was het ook weer? O ja, in 1936, toen de bedrijfsbezetting in volle gang was, lanceerde de Franse C.P. een oproep om weer aan het werk te gaan. "Men moet een staking", zo verklaarde Maurice Thorez, "weten te beëindigen!" En hoe was het direct na de bevrijding? Er golfde een reeks van stakingen over het Franse land, zoals wij die in Nederland ook gekend hebben, bijvoorbeeld in de Rotterdamse havens. De Franse C.P. nam op dat tijdstip deel aan de regering. Hoe luidde de oproep van de C.P. derhalve? "Een staking is niet in het voordeel van de arbeiders maar in het voordeel van de trusts!" Met andere woorden: niet staken mensen. De trusts moeten er de C.P. dankbaar voor zijn geweest, maar zullen zich er wel voor gewacht hebben om dat te tonen. Enfin, tenslotte was de C.P. voor het uitvoeren van dergelijke praktijken in de regering opgenomen.

Inmiddels liggen dit soort wapenfeiten van de Franse C.P. al weer een aantal jaren achter ons. Maar er zijn nieuwe te vermelden. Wat verklaart de Franse C.P. vandaag de dag? "Zich ervan bewust, dat de economische strijd, hoe onmisbaar ook op zichzelf, niet voldoende is, blijft de C.P. werken aan de eenheid van alle democraten om de persoonlijke regering (van de Gaulle) ten val te brengen en een waarachtige democratie in te stellen, noodzakelijke etappe op de weg naar het socialisme." Wat verstaat de C.P. onder de "eenheid van alle democraten"? Niets anders dan de eenheid met de Linkse Federatie van de heer Mitterand, een burgerlijk radicaal van het zuiverste water. Mitterand samen met de C.P. aan de macht! Dat is het doel van de bolsjewiki. 'n Herleving van het "Volksfront" van de dertiger jaren. U ziet het, 't was heus niet alleen maar de lust tot dorre geschiedenis die ons deed omzien naar wat de C.P. voor praktijken had toen zij samen met andere partijen het regeringskasteel bezette. Of dacht u soms, dat Mitterand zó dom was, dat hij zich zonder meer door de bolsjewisten zou laten gebruiken? Als de Linkse Federatie een minister-president levert, dan zal de C.P. wel weer een minister van arbeid en sociale zaken mogen leveren, die in staat is "een eventuele staking te beëindigen". Dacht u niet? Dacht u werkelijk, dat men samen met de bourgeoisie naar het socialisme kon marcheren? Wij hebben altijd gedacht, dat er alleen maar tegen de bourgeoisie naar 't socialisme kon worden "gemarcheerd". En dan bepaald niet door de partijen, welke dan ook. Het zijn de arbeiders, die door hun strijd het socialisme zullen realiseren, al is dan het socialisme bij hun dergelijke strijd in het geheel niet in het geding.

O, pardon, we zouden bijna vergeten, dat de C.P. onder socialisme iets heel anders verstaat dan wij. Wij bedoelen er de arbeidersmacht, de heerschappij van de raden en de opheffing van de loonarbeid mee. De C.P. verstaat onder socialisme: het staatskapitalisme, hetzij onder de partijdictatuur, hetzij met de "nieuwe klasse" aan het hoofd van de samenleving. Ja, inderdaad, misschien is zulk een perspectief ook wel aantrekkelijk voor meneer Mitterand.

=====
=====

OVER DE ZOGENAAMDE MEDEZEGGENSCHAP
IN WEST-DUITSLAND

OVER DE zogenaamde medezeggenschap in de West-Duitse Bondsrepubliek bevatte "Het Parool" van 1 april j.l. een interessante bijdrage van een medewerker. Het stuk werd geschreven naar aanleiding van het feit, dat de West-Duitse vakbeweging weer eens op uitbreiding van die "medezeggenschap" had aangedrongen. De auteur gaf daar een toelichting op. Hij zette uiteen, wáár de wens van de vakbeweging nu precies op neerkwam, maar hij deed dat na tevoren een kort historisch overzicht te hebben gegeven.

Dat de werknemers in West-Duitsland sedert de oorlog 'n grote mate van "medezeggenschap" hebben verkregen, zo zet hij uiteen, is voor een groot deel toe te schrijven aan het initiatief van de vroegere bondskanselier Konrad Adenauer.

"Adenauer hoopte", zo schreef hij, "dat de sociale spanningen, die zo noodlottig voor de eerste republiek waren geworden, zouden afnemen, wanneer de arbeiders meer verantwoording te dragen zouden krijgen en dat daardoor ook 't socialiseren (zoals men dat op bepaald terrein in Frankrijk en in Engeland had gezien) zou kunnen worden vermeden. De vakverenigingen, die overwegend sociaal-democratisch georiënteerd waren, zouden sterker met de regering worden gelieerd... Adenauer ondervond in zijn eiegn partij vrij veel tegenstand, maar door met een algemene staking te dreigen konden de vakverenigingen hun zin (en die van Adenauer - red. D. & G.) doordrijven."

We komen straks op de bijdrage in "Het Parool" nader terug. We willen over het bovenstaande eerst enkele korte opmerkingen maken.

- ten eerste: in zijn algemeenheid geeft de geciteerde passage de historische achtergrond van de zogenaamde medezeggenschap in West-Duitsland uitstekend weer. Adenauer, die wel "de sluwe vos" van de na-oorlogse Duitse politiek genoemd is, komt hieruit ook als "de sluwe vos" van de sociale politiek tevoorschijn. Het realisme waarvoor men Adenauer wel geroemd heeft, treedt ook hier duidelijk aan de dag. Niet het sprookje, dat de zogenaamde medezeggenschap échte medezeggenschap zou zijn is voor Adenauer het uitgangspunt geweest, doch de nuchtere werkelijkheid, dat de zogenaamde medezeggenschap niets anders is dan een middel om de arbeiders nauwer aan het kapitaal te binden.

- ten tweede: bij zijn belangwekkende schildering van hetgeen Adenauers politiek in dit opzicht is geweest maakt de auteur van het "Parool"-artikel enkele terloopse opmerkingen, waarover wij grondig met hem van mening verschillen. Het doet daarbij weinig terzake of hij de opvattingen van Adenauer dan wel zijn eigen opvattingen heeft weergegeven.

De punten waarop wij een andere kijk hebben zijn de volgende:

1. niet de sociale spanningen zijn de republiek van Wiemar noodlottig geworden, doch de omstandigheid, dat in de felle klassebotsing de arbeiders het onderspit dolven. Het lot van de eerste Duitse republiek was bezegeld met de nederlaag van de Roeropstand. Met 't Bielefelder-Abkommen werd Weimars doodvonnis getekend. Dat het pas een kleine dertien jaar later zou worden voltrokken maakt geen verschil.

2. door de manier waarop de schrijver van het stuk over sociaal-democratische vakverenigingen spreekt, krijgt men de indruk, dat naar zijn (of Adenauers) mening speciaal dát soort vakverenigingen extra stevig aan de burgerlijke orde moet worden gebonden. Dat is een misvatting. De sociaaldemocratie stond en staat op burgerlijke bodem, de sociaaldemocratische vakverenigingen niet minder stevig dan de sociaaldemocratische partij. Het theoretische bewijs van deze stelling heb-

ben wij herhaaldelijk geleverd; het praktische bewijs behoeven wij voor West-Duitsland niet te leveren. Het is al geleverd: door Kiesinger en door Brandt.

3. in de geciteerde passage wordt het zó voorgesteld, alsof Adenauer in de medezeggenschap een middel zag om "socialisering" te voorkomen. Of Adenauer het werkelijk zo zag weten we niet. Maar de zienswijze is verkeerd. De zogenaamde medezeggenschap staat niet in tegenstelling tot de socialisering, zij is er een zusje van. Net als de zogenaamde medezeggenschap is de socialisering arbeidersbedrog. De kapitaalsverhouding wordt er niet door opgeheven, aan de positie van de arbeider verandert niets. De socialisering is een verlakkerijtje, zogoed als de "medezeggenschap". Zij is alleen een ánder verlakkerijtje. De heersende klassen in W.-Duitsland kozen na de tweede wereldoorlog 'n ánder middel dan de heersende klassen in bijvoorbeeld Groot-Brittannië. Maar zij deden dat om hetzelfde te bereiken.

Om terug te keren tot 't artikel in "Het Parool", de schrijver zet daar vervolgens uiteen, dat er in Duitsland twee soorten van medezeggenschap bestaan: de uitgebreide en de beperkte. Bij de uitgebreide kent men het instituut van de z.g. "Arbeitsdirektor", bij de beperkte medezeggenschap niet. Wat de Duitse vakbeweging wil is, de uitgebreide "medezeggenschap", zoals die in de Westduitse mijnbouw en staalindustrie bestaat, uitbreiden tot een aantal andere ondernemingen.

De schrijver van het stuk in "Het Parool" zegt even verder:

"De medezeggenschap is in West-Duitsland natuurlijk omstreden. De ondernemers zijn er haast zonder uitzondering tegen en de vakverenigingen zijn ervoor. Toch hoort men vaak beweren, dat het omgekeerd zou moeten zijn. De ondernemers zouden voor de medezeggenschap moeten wezen, omdat zij daardoor meer oor en meer begrip voor hun zorgen bij de vakverenigingen zouden vinden. De vakverenigingen zouden ertegen moeten zijn, omdat zij hun krachten niet ten volle kunnen ontplooiën. Uit enquêtes is vooral gebleken, dat de arbeiders niet meer zoveel belangstelling voor de medezeggenschap aan de dag leggen....", enz.

Zijn inderdaad de West-Duitse ondernemers tegen de medezeggenschap gekant? Wij betwijfelen sterk of de auteur van het bewuste artikel hier de werkelijkheid op de juiste wijze weergeeft. In elk geval verschillen zijn waarnemingen nogal van die van de heer Th. Coppens van het Nederlands Katholiek Vakverbond, die in een studie over de "medezeggenschap" in West-Duitsland tot een heel andere conclusie kwam.

De auteur van het "Parool"-artikel zal wel bedoelen, dat de Westduitse ondernemers **b e w e r e n** tegen de medezeggenschap gekant te zijn. Dat is natuurlijk iets geheel ánders. Dat ook, willen wij wel aannemen. Stel je voor, dat zij luide zouden verkondigen, dat zij er vóór zijn (om soortgelijke motieven als Adenauer bijvoorbeeld). Dan zou het met het sprookje van de medezeggenschap gedaan zijn en eenmaal van de sprookjesglans beroofd, zou de "medezeggenschap" niet meer de functie kunnen vervullen, die de vossen haar hebben toebedacht. Wil de "medezeggenschap" in het voordeel van de patroons werken, dan moeten de patroons er het tegendeel van enthousiast over doen. Met de zogenaamde "socialisering" is het precies hetzelfde. Natuurlijk: een man als Adenauer kan bij gelegenheid, om de ondernemers te overtuigen, wel eens zijn diepere motieven moeten bloot geven. Maar de ondernemers als groep kunnen dat onmogelijk. Het is net als met sommige middeeltjes uit een huisapotheek: je moet niet vertellen wat er in zit, want dan werkt het beslist niet meer.

=====
HET KOMT er niet op aan, wat deze of gene proletariër of zelfs heel het proletariaat zich voorlopig als doel v o o r s t e l t . Het gaat er om w a t h e t p r o l e t a r i a a t i s , en wat het dienovereenkomstig historisch beschouwd gedwongen zal zijn te doen.

(KARL MARX, "De heilige familie".)
=====

OVER REGIS DEBRAY EN DE KOMENDE

REVOLUTIE IN ZUID-AMERIKA

WIE ZICH ZOU willen verdiepen in de problemen van de proletarische klassenstrijd, het karakter ervan wil leren verstaan, de veranderingen die zich daarin voltrekken wenst te volgen, het klimaat waarin hij zich afspeelt op wil snuiven, omdat het hem van nature onbekend is, die moeten wij 't boekje van de jonge Franse filosoof en journalist Régis Debray: "Revolutie binnen de revolutie" 1) be-slist ontraden. Wie met de strijd van de arbeiders, zoals die zich in de praktijk in landen als bijvoorbeeld de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Nederland, Bel-gië en Frankrijk manifesteert, wél vertrouwd is, die kunnen wij het geschrift van Debray alleen maar van harte aanbevelen.

De reden is een andere dan men wellicht vermoeden zou: de eerste categorie zal in deze bespiegelingen over de guerilla in de latijns-Amerikaanse landen niet vinden wat zij er in zoekt, doch - onbekend als zij is met de realiteit voor zover het de arbeidersklasse betreft - dat niet beseffen en de schijn aanzien voor het wezen. De tweede categorie daarentegen zal op vrijwel iedere bladzijde de overtui-gende bewijzen aantreffen, dat de worsteling, die in Zuid- en Midden-Amerika aan de gang is, de strijd van Che Guevara en van Fidel Castro, niets, maar dan ook niets met de dagelijkse klassenstrijd van de arbeiders te maken heeft. Zij zal daar-door juist meer begrip krijgen voor wat er wél aan de orde is: de revolutionaire opmars naar een modern-kapitalistische maatschappij.

De jeugdige schrijver zelf zal de eerste zijn om ons oordeel over zijn werk, of liever over datgene wat er het onderwerp van vormt, met energieke ijver te bestrij-den. Dat is geen wonder: Hij behóórt tot die eerste categorie, feit, waarvan hem natuurlijk in geen enkel opzicht een verwijt valt te maken, omdat het iets is, dat hij zelf ook niet helpen kan.

Waar en wanneer zou hij iets van 't proletarisch levenslot hebben moeten er-varen, iets van de arbeidersstrijd hebben moeten opsteken? Zijn moeder is lid van de Parijse gemeenteraad voor de Gaullistische partij; zijn vader, bekend advocaat bij de Parijse balie, is een van Frankrijks vooraanstaande katholieken. Hij zelf is een typisch intellectueel, gevormd aan een Frans gymnasium eerst, aan de Sorbon-ne, de Parijse universiteit vervolgens, afgestudeerd in de filosofie. Dat hij met zijn familie en zijn milieu gebroken heeft is een onbetwistbaar feit, maar niet om in de arbeidersklasse op te gaan, doch om zich in de gelederen te scharen van de overal ter wereld aan de horizon opdoemende en opgedoemde idealistische intelli-gentsia, die het "marxistisch" jargon spreekt, de hervorming der maatschappij voortdurend op de lippen heeft en de kaders of toekomstige kaders vormt van een staatskapitalistische samenleving, waarvan zij het ware karakter even fanatiek ontkend als zij haar praktisch nastreeft.

Régis Debray in één woord, was op alle mogelijke manieren voorbestemd om de apologeet te worden van de komende omwenteling in latijns-Amerika, waarvan even stellig kan worden aangenomen, dat zij het kapitalisme tot heersend stelsel maken zal als dat ervan kan worden aangenomen, dat zij dat n i e t zal doen in de klas-sieke vorm, maar in een vorm, die duidelijk verwantschap zal vertonen met de Rus-sische-, de Chinese of de Cubaanse, al zal zij van die vormen uiteraard evenveel of nog meer verschillen als die typen van staatskapitalisme onderling.

Het is de verdienste van Debray, dat hij zich van dat laatste sterk bewust is. Zijn realiteitsbesef is oneindig veel groter dan dat van vele bolsjewistische lakeien, die domweg en tot vervelens toe geijkte schema's en formules herhalen. Maar zijn realiteitsbesef houdt op bij bepaalde grenzen. Men behoeft hem niet wijs te maken, dat de nieuwe heersende klasse op het vasteland van Zuid-Amerika zich voor precies dezelfde taken en problemen gesteld ziet als bijvoorbeeld Fidel Cas-tro of Mao Tse-toeng in China. Overeenkomst naar het wezen houdt inderdaad nog niet automatisch overeenkomst naar de vorm in. Maar Debray blijkt niet over de

toekomstige klassenscheiding in het Latijns-Amerika van morgen heen te kunnen zien; hij ziet de wereld daar volstrekt niet met 't oog van de toekomstige industrie-arbeider of met het oog van de Europese arbeider, maar met het oog van de p e o n e s , de boeren, die boeren zijn gebleven, ook waar ze in een of andere fabriek of mijn zijn gaan werken. Als hij een scherpe kritiek op de Boliviaanse trozskisten uitoefent; dan is het geen kritiek zoals bijvoorbeeld eens de arbeiders van Kroonstad of de Russische Arbeiders-Oppositie op Leo Trotzki hebben uitgeoefend, maar dan is het een kritiek, waarin met zoveel woorden er terecht op wordt gewezen, dat Bolivië geen Rusland is en dat het klakkeloos overplanten van Russische methoden op Boliviaanse verhoudingen even onzinnig als misdadig is.

Voor zover Debray zich in zijn leven tegen de klasse heeft gekeerd waaruit hij is voortgekomen en zich - in een achter in zijn boekje opgenomen brief naar aanleiding van zijn proces - tegen die klasse keert doet hij dat als ideoloog van een wereld, die met de wereld van het moderne Franse kapitalisme - zelfs met de staatskapitalistische, dat wil zeggen Gaullistische variant daarvan - niets gemeen heeft. Dat de kringen waaruit hij is voortgekomen, ja dat president de Gaulle persoonlijk tegen zijn - vanzelfsprekend schandalige - veroordeling geprotesteerd hebben, is iets dat hij hoogst onverkwikkelijk en compromitterend vindt. Dat zijn verontwaardiging oprecht is valt niet te betwijfelen, juist omdat hij de ogen sluit voor de realiteit waaruit deze hem onwelkome bemoeiing voortvloeit en hij er de oorzaak van niet beseft. Maar dat alles wil geenszins zeggen, dat Régis Debray tot de wereld der arbeiders behoort. Voor een strijdende proletariër zouden noch een Charles de Gaulle, noch de advocaat Debray sr. in de bres gesprongen zijn. Welk een afstand, zowel letterlijk als figuurlijk, de wereld van het Elysée ook scheidt van de wereld van Che Guevara, zij is kleiner dan de afstand tussen datzelfde Elysée en de proletariërs wijken van Aubervilliers of Saint-Denis.

Het is niet toevallig dat overal ter wereld de studenten, dat wil zeggen de managers van morgen en overmorgen, als zij uiting geven aan hun onvrede met de bestaande verhoudingen, de beeltenissen van Mao en Che Guevara rondragen en dat er geen arbeider is te vinden, niet hier en niet buiten onze grenzen, aan wie de de beiden ook maar iets te zeggen zouden hebben. In het geschrift van Régis Debray kan men de oorzaken daarvan ontdekken. Men kan er uit leren, dat latijns-Amerika een andere toekomst tegemoet gaat dan die, welke zich aftekent tijdens klas-segevechten als die van de Renault-arbeiders in Caen of van de dokwerkers in Londen.

-
- 1) De Franse titel van Debray's boekje is "Révolution dans la révolution", zonder vraagteken. De Nederlandse titel luidt: "Revolutie binnen de revolutie?", mét een vraagteken. Waar dat vraagteken vandaan komt is ons een vraagteken. Overigens is de Nederlandse uitgave verschenen als Zwart Beertje van A.W. Bruna. De prijs bedraagt f. 2,50.

=====

BIJ DE DOOD VAN MARTIN LUTHER KING

DE TRAGISCHE dood van de Amerikaanse negerdominee Martin Luther King heeft het overtuigende bewijs geleverd, hoe onhoudbaar de opvattingen zijn, waarvoor hij zijn leven lang heeft geijverd. Vreedzame samenwerking tussen blank en zwart, oplossing van het rassenvraagstuk in de Verenigde Staten langs de weg van overtuiging en overreding, dat was het waarvan hij droomde en waarvoor hij ijverde. En met samenwerking tussen blank en zwart bedoelde hij geenszins een samenwerking tussen arme blanken en arme negers, zoals vorig jaar de "lange hete zomer" heeft laten zien. Die samenwerking bleek inderdaad een realiteit, maar het was een samenwerking, die in het vuur van de gewelddadige strijd gesmeed werd en juist die strijd heeft ds. King altijd gezocht te voorkomen. Hij speelde nimmer met de gedachte, de

kapitalistische winstmakers uit de beurstempel van de New Yorkse Wallstreet te jagen. Hij wilde, dat iedere keer wanneer een zwarte rechterwang door de politieknuppels was getroffen aan de klabakken of de federale troepen ook een zwarte linkerwang zou worden aangeboden. Hij wilde de oorlog niet, maar de "vrede", zonder aan de raad van Jean de la Fontaine te denken, dat de vrede op zichzelf wel een mooi ding is, maar niet met meedogenloze vijanden.

Ondanks zijn ijveren voor "samenwerking", ondanks het feit, dat ds. King in de conflicten, die de Verenigde Staten verscheuren, de positie innam van 'n "reformist", is hij toch onder moordenaarshand gevallen, zo goed als ruim een halve eeuw geleden de reformist Jean Jaurès het slachtoffer werd van een moordenaar. Waarvoor die dood Martin Luther King behoed heeft - bittere kritiek mischien, bittere ontgoocheling en desillusie zeer waarschijnlijk, een noodlot mogelijk, waarvan hij zelf nimmer gedroomd had - valt nooit met zekerheid te zeggen. Wat wél vaststaat echter is, dat de moordenaar heeft toegeslagen, juist op een moment, dat Martin Luther King zich te Memphis bevond om zijn morele steun te verlenen aan de klasse-actie van een aantal zwarte proletariërs: de in staking zijnde vuilnismannen van die stad. Of dát tot zijn noodlottige einde heeft bijgedragen, of de moordenaar er symptoom in heeft gezien van hem onwelkome ontwikkelingen, is alweer iets, dat men alleen maar kan gissen. Maar 't is wel zó, dat inderdaad Martin Luther King de dood vond op hetzelfde moment, dat hij aan een kruisweg in zijn leven was gekomen.

Om dat te begrijpen dient men te beseffen, dat niet Martin Luther King zijn stempel op de strijd van de Amerikaanse negers heeft gedrukt, maar dat hij omgekeerd een exponent van die strijd was, van een bepaald facet ervan althans, gelijk de voor hem vermoorde Malcolm X de exponent was van 'n ander facet. Het is namelijk niet juist om van de strijd van de Amerikaanse negers te spreken, zoals wij gemakshalve zopas even hebben gedaan. De negerbevolking van de Verenigde Staten vormt allerminst een sociale eenheid en er is geen sprake van, dat alle negers in de Verenigde Staten strijden voor hetzelfde doel. Onder de negerbevolking, zo goed als onder de blanke Amerikanen kent men rijken en armen, proletariërs en intellectuelen, middenstanders (al zijn het dan misschien middenstanders in negerwijken) en zakenlieden. Dwars door de strijd voor gelijke burgerrechten loopt óók in zwart Amerika de klassenstrijd van de arbeiders.

Zolang ds. Martin Luther King de "vreedzame weg" naar de gelijke burgerrechten predikte, zolang kon hij zich gesteund weten door de bovenlaag der zwarte Amerikanen, die zich wel gediscrimieerd en achteruitgezet voelen door de blanken, maar die tegelijkertijd als de dood zijn voor wat daar onder de oppervlakte smeult in de ghetto's der zwarte proletariërs en die liever helemaal geen strijd tegen blank willen, dan een strijd, in de loop waarvan het zwarte proletariaat opeens veel en veel verder zou gaan dan de gezeten negerbevolking wel voor wenselijk houdt.

Op hetzelfde moment nu, dat Martin Luther King, om welke reden dan ook, zich met het zwarte proletariaat van Memphis solidariseert slaat hij een weg in vol gevaren. Vol gevaren voor zijn "vreedzame" politiek, vol gevaren voor de niet-proletarische negers, vol gevaren ook voor de blanke bourgeoisie der Verenigde Staten, die er tot dusver wel zeker van was op het morele vlak ds. King als tegenstander te ontmoeten, maar die - vóór Memphis - althans niet behoefde te vrezen hem ook te zullen ontmoeten aan het front van de klassenstrijd.

"De lange hete zomer", dat wil zeggen het proletarische geweld tegen de bijzondere vormen waarin in Amerika de kapitalistische uitbuiting verschijnt, en waaraan dan ook door blank én zwart is deelgenomen, is door Martin Luther King afgekeurd. Maar zou hij het hebben kunnen blijven afkeuren en tegelijk náást de zwarte arbeiders hebben kunnen blijven staan? Martin Luther King was op een punt gekomen, dat hij moest kiezen. Wat zijn keuze geweest zou zijn zal men nooit weten. De dood heeft hem die bespaard. Maar door zijn dood is een fel licht geworpen op het verschil tussen de twee tactieken in de negerstrijd.

O V E R P E I N Z I N G E N   B I J   E E N   G R A F

MEN KAN HET natuurlijk de heer J.C.F. B l e t z , de Londense correspondent van "Het Parool", niet kwalijk nemen, dat hij van bepaalde zaken een zeer gebrekkige kennis heeft; vooral niet als deze zaken niet tot het eigenlijke terrein van zijn beroepsmatige belangstelling behoren. Dat een figuur als mr. Ray Gunter, de huidige minister van Arbeid in Harold Wilsons Labourkabinet, in zijn berichtgeving over Engeland een wat schimmige figuur blijft kan men hem eerder aanrekenen dan dat hij met de schimmen van een overigens geenszins typisch Engels en niet erg recent verleden op gespannen voet blijkt te staan. Journalist is hij, niet een sociaal-historicus, ook al zou men dan zélf van een burgerlijk journalist wat grotere sociaal-historische kennis en wat meer achtergrond verwachten dan hij tentoonspreidt. Vandaar, dat wij wel geneigd zijn hem te vergeven, dat hij in zijn stukje "Bloemen op het graf van Marx" (in "Het Parool" van 13 april) een aantal verbijsterende uitspraken heeft gelanceerd, die de eerste de beste student in de sociale geschiedenis nooit uit zijn pen zou hebben durven laten vloeien en die een hele generatie van met een bepaald soort literatuur opgegroeide arbeiders een even geamuseerde glimlach zou hebben ontlokt als de onwetendheid van juffrouw Laps ontlokte aan broer Stoffel in Multatuli's "Woutertje Pieterse".

Dat de Amsterdamse bureauredactie van "Het Parool" de enormiteiten van de heer Bletz argeloos heeft laten passeren is natuurlijk al een ándere zaak. Maar zo zij al een tikje onbegrijpelijker is, volkomen onverklaarbaar is zij daarmee nog niet. Het moge raadselachtig blijven dat de heer Bletz zich speciaal geroepen voelde over Marx te schrijven, van de Parool-redactie viel uiteraard niet te verwachten dat zij in staat zou zijn geweest de opvallende leemten in de kennis van haar Londense correspondent omtrent zijn onderwerp aan te vullen of zijn misslagen te corrigeren. Weliswaar zou één simpele informatie bij het Instituut voor Sociale Geschiedenis haar in staat hebben gesteld de ontboezeming van de heer Bletz aanzienlijk bij te schaven, maar op die gedachte is zij kennelijk niet gekomen. Zij - de Parool-redactie - heeft blijkbaar voetstoots aangenomen, dat het blote feit alleen al, dat haar Londense man aan Marx' graf gestaan had, hem stempelde tot een specialist. Alsof men door enkel maar een bezoek aan het graf van Toetanchamon iets zinnigs over de Egyptologie zou kunnen zeggen, inplaats van omgekeerd door studie der Egyptologie iets zinnigs over het graf van Toetanchamon.

"Hij", zegt de heer Bletz over Marx in een wat onvolledige beschrijving, "ligt op het Highgate-kerkhof, hoog boven Noord-Londen, met zijn vrouw Jenny von Westphalen, een dochter, een kleinkind en een zekere Frau Dehmüt, wier aanwezigheid niet nader wordt verklaard."

Dat kleinkind is Harry Longuet, het bij zijn overlijden 5 jaar oude, eerstgeboren zoontje van dochter Jenny Marx en de oud-communistrijder Charles Longuet. Wat die dochter betreft, door de heer Bletz al evenmin bij name genoemd, dat moet de met de Britse geleerde Richard Aveling gehuwde Eleanor zijn, die "Tussy" werd genoemd. Zij rustte oorspronkelijk niet in hetzelfde graf als haar ouders, dat zich overigens thans op een andere plaats bevindt dan oorspronkelijk het geval was. In een donkere novembernacht van het jaar 1954 zijn de kisten, waar die van Eleanor toen nog niet bij was, bij het spaarzame licht van olielampen opgegraven en naar een driemaal zo grote rustplaats, tweehonderd meter verderop vervoerd, omdat het oorspronkelijke graf te klein was voor het monument, dat het een of andere comité - de opvattingen van Marx zelf, van vrienden en familieleden negerend - gemeend heeft te moeten oprichten.

Omdat zogenaamde bedevaarten ons vreemd zijn en graven ons nauwelijks belang inboezemen hebben wij noch het oude, noch het nieuwe graf van Marx ooit gezien. Het is ons echter bekend - en iedereen die wil kan het nalezen in de beschrijving die de oude Liebknecht in zijn aan Marx gewijde boekje van het graf gegeven heeft - dat de oorspronkelijke marmeren steen een in de Engelse taal gestelde tekst behelsde. In die tekst was sprake van H e l e n e Demuth, niet van F r a u De-

muth, zoals de heer Bletz schrijft. Indien hij op de huidige steen inderdaad dat Duitse woord Frau, dat mevrouw betekent, heeft gelezen, dan is dat een onjuistheid. Helene Demuth, het "trouwe Leentje", zoals Wilhelm Liebknecht haar genoemd heeft, het "dienstmeisje", dat sinds de begintijd van hun huwelijk bij Karl en Jenny Marx in huis gewoond heeft en een stuk van de familie werd, was niet getrouwd en heette Demuth van zichzelf. Bletz' opmerking, dat "haar aanwezigheid niet nader verklaard wordt" is eenvoudig kostelijk. Zij illustreert zijn volslagen onbekendheid met het leven van hen, die in het door hem beschreven graf rusten.

Overigens: wat aan mr. Bletz op dit punt onduidelijk is en wat door hem als een onduidelijkheid (op zichzelf) wordt gepresenteerd is maar een bijkomstigheid. Wie geglimlacht heeft bij zijn passage over Leentje Demuth zal ongetwijfeld hebben moeten schateren bij het lezen van datgene wat mr. Bletz op het papier wierp, nadat de stilte op het Londense kerkhof hem tot "denken" had gebracht. Men luisterte:

"Hoe in hemelsnaam kon iemand menen door studie van juist de Engelse samenleving conclusies te bereiken, die voor de hele mensheid zouden gelden..."

De zin is alweer karakteristiek voor de heer Bletz, voor wie datgene wat Marx in feite meende te kunnen bereiken 'n gesloten boek gebleven is en die derhalve bepaald niet uitmunt door een exacte formulering. Niet het "trekken van "voor de hele mensheid geldende conclusies" vormde Marx' bezigheid, doch het nasporen der wetmatigheden, die de ontwikkeling der kapitalistische produktiewijze beheersen. Waar ter wereld in hemelsnaam - om met de heer Bletz te spreken - zou men die bezigheid beter en met groter kans op resultaat hebben kunnen verrichten dan juist in Engeland? Daar was de kapitalistische ontwikkeling sedert het begin van de 19e eeuw het verst voortgeschreden; daar was het kapitalisme minder dan in welk ander land ook vermengd met resten van vroegere maatschappelijke verhoudingen; daar trof men het aan in zijn zuiverste gedaante; daar openbaarden zich verschijnselen, die elders nog versluisd bleven; daar bloeide, juist tengevolge van al deze omstandigheden, de economische literatuur rijker dan elders, sterker: daar bevond zich om dezelfde reden de bakermat der staathuishoudkunde.

Dat het kapitalisme het best in (en aan) Engeland bestudeerd kon worden is trouwens geen mening, die alleen Marx er op na gehouden heeft. Tot aan het tijdstip, dat andere landen hun historische achterstand enigszins hebben ingehaald kijkt ieder die zich met de nieuwe wetenschap der economie wil bezig houden over Het Kanaal, waar Sir William Petty, Charles D'Avenant en Sir Dudley North, om maar enkelen te noemen, een pioniersarbeid hebben verricht, die elders niet verricht zou hebben kunnen worden en ook niet verricht is, met uitzondering dan van enkele pioniers als de Hollander Pieter de la Court en sommige Italiaanse auteurs als Pietro Aretino, Ferdinando Paoletti en Pietro Verri, die op plaatsen leefden waar de warenproduktie nog vroeger een vlucht nam dan in Groot-Britannië, overigens zonder vooralsnog hetzelfde niveau te bereiken. In Engeland ook vindt men de werkelijke, de "klassieke" economen als Smith en Ricardo, terwijl elders de economie pas opkomt wanneer de door haar blootgelegde tegenstellingen der kapitalistische produktiewijze reeds tot tegenstellingen in de economie zelf voeren, die haar tot "vulgair-economie" doemen. Een historisch lot, dat aan de Londense correspondent van "Het Parool" even zo onbekend schijnt te zijn als de gang van Marx' economische studies.

Hoe het onder die omstandigheden met zijn kennis van de inhoud daarvan gesteld moet zijn laat zich gemakkelijk raden. Het wordt bovendien - voor hen, die in raden minder sterk zijn - nog eens gedemonstreerd door het feit, dat de heer Bletz er in zijn heilige onnozelheid niet voor terugschrikt om Marx even verderop "de apostel van het overheidseigendom" te noemen en daarmee de "kleinigheid" presteert om hem precies in het tegendeel te veranderen van hetgeen hij in werkelijkheid is geweest.

Toegegeven, met een dergelijke vervalsing staat de heer Bletz niet alleen. Hij verkeert in het twijfelachtige gezelschap van o.a. alle bolsjewiki, die nooit

iets anders hebben beweerd dan dat "kapitaal" op zou houden "kapitaal" te zijn wanneer het beheerd wordt door de staat. Bij Marx daarentegen kan men uitvoerig nalezen, dat hij zich door een formeel-juridische schijn van de eigendomsverhoudingen nooit heeft laten bedotten, dat het wezen van het kapitaal (en de kapitalistische produktie) voor hem niet bepaald wordt door de vraag wie of wat er de beschikking over uitoefent, doch door het feit, dat het de loonarbeid vooropstelt, kenmerk, dat zowel "particulier eigendom" als "overheidseigendom" gemeen hebben.

Verre van de "apostel van het overheidseigendom" te zijn geweest, waarin de heer Bletz hem met één pennestreek transformeert, heeft niemand met meer vlijt dan juist hij de bouwstenen aangedragen voor de opvatting, dat met het aan de staat brengen der produktiemiddelen - gelijk in Rusland is geschied - aan een kapitalistische ontwikkeling géén halt wordt toegeroepen, dat daarmee aan de economische uitbuiting en derhalve ook aan de politieke onderdrukking van het proletariaat géén einde komt.

"We weten", zegt de heer Bletz in zijn knullige ontboezeming, "wat er van (Marx' conclusies) terecht gekomen is." De lezer weet nu hoezeer datgene wat de heer Bletz "de conclusies van Marx" noemt in feite zijn eigen conclusies zijn, die met Marx niets hebben uit te staan, wél bijvoorbeeld met de aanvankelijke illusies (de latere zwendel) der bolsjewisten. De heer Bletz heeft gelijk als hij bedoelt, dat daarvan niets terecht gekomen is. Maar kan Marx dat helpen? Scherpere waarschuwing tegen dat soort illusies heeft niemand laten horen dan juist hij. Op het moment, dat de heer Bletz daar op het kerkhof van Highgate begon te "denken" moet Marx zich bij wijze van spreken hebben omgekeerd in zijn graf.

=====

D E D U I V E L O F B E Ë L Z E B U B

EEN VLOEDGOLF van wilde stakingen is onlangs door de Amerikaanse staten Pennsylvanië, West-Virginië, Ohio, Oost-Virginië en Tennessee gespoeld. Binnen het tijdsverloop van één week werd de gehele vetkoolproduktie in de U.S.A. praktisch volkomen stil gelegd. Van Tennessee spreidde de staking zich ook nog uit naar Kentucky. Tegen een aantal mijnmaatschappijen, waarvan het personeel nog niet georganiseerd is, was de strijd gericht; andere maatschappijen, waar de vakbonden al wel vaste voet gekregen hebben werden er later bij betrokken. Wat het conflict bovenal merkwaardig maakte, was de omstandigheid, dat de kompels in actie kwamen omdat zij het recht opeisten van een vrije keuze van vakvereniging, maar dat de bond waarnaar hun voorkeur uitging hen volkomen in hun hemd liet staan.

Het begon allemaal bij de Solar Steenkool Maatschappij in Zuid-Pennsylvanië. Een jaar geleden ongeveer kwam daar de kwestie van organisatie aan de orde. De arbeiders gaven toen de wens te kennen zich aan te sluiten bij de United Mine Workers (de bekende vakbond, waarvan eens John Lewis een der grote leiders was). De directie van Solar bleek zich met die keuze niet te kunnen verenigen; zij wilde dat haar werknemers zich aansloten bij de Southern Miners Union.

Wie ervan op de hoogte is, dat de Southern Miners Union door de Amerikaanse steenkoolbaronnen gebruikt werd als een soort van "wapen" tegen de United Mine Workers en dat in de Southern Miners Union in het algemeen de kleinere patroons de lakens uitdeelden om op die manier een bastion te hebben, waarin zij zich verschansten tegen de nauw met de grote ondernemingen samenwerkende U.M.W., begrijpt iets van de situatie. Op de achtergrond van het conflict speelden naast de tegenstellingen tussen arbeiders en patroons de tegenstellingen tussen klein- en groot-kapitaal een rol, de tegenstelling bovenal tussen die kapitalisten, die belang hebben bij het oude liberalisme en die, welke voorstander zijn van modernere organisatievormen en ordening van het bedrijfsleven op landelijke schaal.

Toen het conflict bij de Solar Steenkool Maatschappij eind januari van dit

jaar tot een uitbarsting kwam, gebeurde er aanvankelijk datgene wat men verwacht zou hebben als men alleen maar gelet had op de formele aanleiding. Kompels van andere mijnen namelijk, waar het personeel wél lid van U.M.W. was, verklaarden zich solidair met hun makkers bij de Solar, trokken naar de bewuste mijn en gingen er posten om haar plat te leggen. De Solar-directie trachtte via een gerechtelijke uitspraak dat posten onwettig te doen verklaren, maar toen verschenen er nog veel meer posten en ontstonden er heftige botsingen met de politie. De gevechten droegen een vrij bloedig karakter en er werden honderden arrestaties verricht. Natuurlijk droeg dat alles er niet weinig toe bij, dat de sociale onrust zich als een lopend vuurtje door de vetkoolindustrie verspreidde.

Toen het eenmaal zover was kon de grote bond van de United Mine Workers natuurlijk niet meer net doen of zijn neus bloedde. Wie dacht dat hij nu ook wel zich zonder enige restrictie in zou zetten voor de vrije organisatie-keuze had buiten de waard gerekend. Het optreden van de U.M.W. was uitermate aarzelend en dubbelzinnig. De oorzaak daarvan was - anders dan men verondersteld zou hebben -, dat de grote mijnwerkersbond allerminst vrij was in zijn optreden tegen de mijnmaatschappijen waar de arbeiders niet bij een vakorganisatie waren aangesloten.

In twee woorden kan men de situatie aldus omschrijven: er zijn in de V.S. mijnmaatschappijen met georganiseerde mijnwerkers, die met de U.M.W. collectieve contracten hebben afgesloten en er zijn maatschappijen, waar het personeel niet bij 'n bond is aangesloten en dergelijke collectieve contracten niet bestaan; bij de laatste soort maatschappijen worden lonen betaald, die heel wat lager zijn dan die, welke bij c.a.o. zijn vastgesteld. Des te meer reden voor de bond om te trachten ook in de laatste soort ondernemingen invloed te verkrijgen, zal men zeggen. Maar zo is het niet. Want tussen die laatste soort ondernemingen en de U.M.W. bestond een zekere afspraak: de bond had verklaard voor die bedrijven niet op organisatie van het personeel te zullen aandringen en met de lagere lonen genoegen te zullen nemen op voorwaarde, dat de bewuste maatschappijen periodiek bepaalde sommen in de bondskas stortten. Dat was voordeliger voor de steenkoolbaronnen dan een c.a.o. en het was een voordelig zaakje voor de U.M.W. De arbeiders alleen waren het kind van de rekening, maar dat feit laptten de vakbondsbureaucraten natuurlijk aan hun laars.

Op het moment, dat U.M.W.-leden zich solidair verklaarden met de kompels bij de Solar kwam de U.M.W. natuurlijk in een uitermate lastig parket. Gevolg: deze bond schaarde zich niet aan de kant van de stakers, maar begon druk op hen uit te oefenen om hen tot werkhervatting te bewegen. Zo kwam het, dat de strijd om het recht zich bij de U.M.W. aan te sluiten tot een strijd werd die ook tegen de U.M.W. moest worden gevoerd. Paradoxaler kan het al niet. Maar dergelijke paradoxen zijn nu eenmaal onlosmakelijk verbonden met de werkelijke praktijk van de bonden, die nogal wat verschilt van hetgeen de arbeiders zich soms nog van zo'n organisatie voorstellen. Zagen zij de ene bond als een soort van duivel, de andere, die van hun keuze, bleek zoveel als Beëlzebub!

=====

I N H E T W I L D E W E G

IN HET China van de Verheven Leider Mao Tse-toeng heeft de partij door middel van de zogenaamde "culturele revolutie" een krampachtige poging ondernomen de historisch gezien onvermijdelijke opmars van de "nieuwe klasse" - uit de staatskapitalistische verhoudingen zélf geboren - tegen te houden. Voor zover daar de

"culturele revolutie" enig succes had zegevierde de partij oude stijl over de "nieuwe klasse", voor zover de "culturele revolutie" er maar al te vaak schipbreuk leed betekende dat de overwinning van de "nieuwe klasse" op de partij naar oude trant.

In Tsjechoslowakije, verder ontwikkeld dan China, heeft de "nieuwe klasse" een duidelijk zichtbare overwinning geboekt op de partij naar oude trant. Dat is voor de "Rode Tribu-

ne", een "marxistisch-leninistisch" maandblad, geen beletsel om te beweren (nummer van april/mei '68) dat er in Tsjechoslowakije een "Tsjechoslowaakse culturele revolutie op gang gekomen is, ofschoon datgene waarvan in Tsjechoslowakije sprake is nu juist precies het omgekeerde van de culturele revolutie is. In Tsjechoslowakije is gebeurd, wat Mao en Lin Piao in China pogen te verijdelen. In Tsjechoslowakije is voltooid, wat in Rusland onder Chroestsjof aarzelend begon en wat toen de woede van de Chinese Mao-isten reeds opwekte. Merkwaardig genoeg laten nu de redacteuren van "Rode Tribune" zich in gunstige zin over Tsjechoslowakije uit, ofschoon zij toch tegelijkertijd duidelijk blijken te geven van een zekere sympathie voor Mao. Zou het voor hen

geen tijd worden zich eens nader bezig te houden met wat er in Tsjechoslowakije en in China wérkelijk gebeurt en dan bij hun studie zich nog eens voor ogen te houden, wat in het Rode Boekje van Mao over studie wordt opgemerkt?

"Sommige kameraden", zei Mao, "schieten zonder doelwit, zij schieten in het wilde weg." Nu zijn wij geen Mao-isten, zomin als wij Stalinisten of Leninisten zijn. Met geen van deze drie exponenten van een staatskapitalistische ontwikkeling voelen wij ons verwant. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen, dat Mao nooit iets verstandigs zou beweren. Het komt inderdaad voor, dat er in het wilde weg geschoten wordt. Het stukje over Tsjechoslowakije in "Rode Tribune" is er een bewijs van.

=====

DE I.L.P. OVER DE VAKBEWEGING

EIND APRIL is op de conferentie van de Independent Labour Party, de Onafhankelijke Arbeiderspartij van Groot Brittannië, een resolutie over de vakbeweging aangenomen. Daarin wordt geconstateerd, dat er bij de vakbonden duidelijk de tendens valt waar te nemen om aan het kader en de besturen hoe langer hoe meer uitvoerende macht te geven. Als voorbeeld worden de loononderhandelingen genoemd. Het overleg met de ondernemers geschiedt achter gesloten deuren. De afspraken die er gemaakt worden zijn dan later bindend voor de leden ofschoon die in het geheel niet geraadpleegd zijn omtrent de overeenkomst, die zogenaamd in hun naam wordt gesloten, doch geheel buiten hen om wordt geratificeerd. Men kan daarover opmerken, dat het wat dat betreft in Engeland al net zo gesteld is als bij ons of in diverse andere landen.

Een ander punt van overeenkomst tussen Engeland en de situatie in Nederland dat in de I.L.P.-resolutie ter sprake komt, is de houding van diverse instanties - aan gene kant van de Noordzee zijn het niet helemaal precies dezelfde als hier te lande - ten opzichte van de zogenaamde "wilde stakingen". Een wetgeving inzake het stakingsrecht, gelijk in Nederland door de voormalige P.v.d.A.-minister Sankalden werd voorbereid, wordt ook in Engeland bepleit. Warme voorstanders van een dergelijke wetgeving zijn de Britse pers, de conservatieve Tory-partij en vele leden van de Labour-partij. Net als bij het Nederlandse voorontwerp van wet willen men in Groot-Brittannië de mogelijkheid scheppen om juridische stappen te ondernemen tegen arbeiders, die deelnemen aan een on-officiële staking. Er is in de openbare discussie die hierover in Engeland aan de gang is sprake van mogelijke boeten, gevangenisstraf en schadevergoeding voor de ondernemers.

In de resolutie van de I.L.P. wordt opgemerkt, dat de tot Labour behorende voorstanders van een dergelijke wetgeving - de minister van Arbeid, Ray Gunter, bijvoorbeeld - zich voor een dergelijk standpunt behoorden te schamen. Dat komt, omdat de I.L.P., bij al haar kritiek op de Labour-party, die partij geheel anders ziet dan wij en haar altijd nog als een stuk "arbeidersbeweging" beschouwt. Weliswaar als een bedenkelijk afgedwaald stuk "arbeidersbeweging", maar niettemin een

politieke groepering, die zich eigenlijk anders zou moeten en behoren te gedragen dan ze doet. Men vraagt zich in gemoede af, wat Ray Gunter en zijn politieke bentgenoten dan toch in hemelsnaam zouden moeten doen, eer de I.L.P. zal ophouden ze tot de wereld van de arbeiders te rekenen. De I.L.P., dat wil zeggen Fred Morel, Bert Vallance, Don Bateman en hun geestverwanten, schijnt tot het soort te behoren, dat men rustig water voor rode wijn kan verkopen, mits het hun maar wordt ingeschonken uit een fles waarop duidelijk zichtbaar het etiket "rode wijn" geplakt zit. Omdat de partij van Wilson en Gunter zich "arbeiderspartij" belijft te noemen verklaren de wijzen van de I.L.P., dat zij zich niet tegenover de arbeidersklasse zou moeten opstellen. Om soortgelijke redenen wordt in de resolutie over de vakbeweging opgerekend, dat deze toch eigenlijk democratischer zou moeten zijn en dat de invloed van de leden op de beslissingen van het apparaat dient te worden versterkt. Met andere woorden: de tendens, die de I.L.P. bij de Britse vakbeweging constateert, beschouwt zij als een tendens, die kan worden afgezwakt, ja zelfs kan worden gestopt.

Wat de Britse vakbeweging in de praktijk doet ontgaat de heren Morel, Vallance c.s. niet. Zij verzuimen zich echter af te vragen, waar datgene wat zij zien vandaan komt, waaruit het te verklaren valt. Zij brengen de praktijk van de vakbeweging, die in Engeland al niet verschilt van de praktijk der vakbeweging elders, niet in verband met het wezen van de vakbeweging, niet in verband met haar karakter en haar positie in de kapitalistische maatschappij. Zo goed als zij van mening zijn, dat Wilson en Gunter de Labourparty "misvormen" inplaats van te beseffen, dat de Labour-party mensen als Wilson en Gunter heeft gevormd, zo goed zijn zij van mening, dat de moderne vakbewegingsbureaucratie een "uitwas" van de vakbeweging is. Zij begrijpen niet, dat die bureaucratie het normale "gewas" is, dat overal ter wereld uit de dorre bodem van het vakverenigingswezen omhoog schiet. Zij, de woordvoerders van de I.L.P., zien voor "onkruid" aan of voor "kaf" wat in werkelijkheid het vakbewegingskoren is. Daarom menen zij, dat de vakbewegingsakker maar eens grondig moet worden omgeploegd. In onze ogen is dat een onvruchtbare illusie.

=====

OVER GEESTELIJKE VRIJHEID GESPROKEN

HET ZAL EEN jaar of zes geleden zijn, dat wij op een vergadering de voormalige bolsjewist - thans PSP-er - Henk Gortzak hoorden verklaren, dat hij zich dertig jaar lang door Stalin bij de neus had laten nemen. Terecht werd dan ook door iemand in de zaal de vraag gesteld, waar hij dan wel de euvele moed vandaan haalde om thans weer als propagandist op te treden na dertig jaar lang de leugens van het stalinisme te hebben verkondigd. Het geval staat echter niet alleen. De hele politieke wereld wemelt er van. Zo hebben we het kort na de tweede wereldoorlog meegemaakt, dat ing. Staf minister van defensie werd, notabene een man, die tijdens de Duitse bezetting de zogenaamde Oostgangers bij hun vertrek samen met de bezettende autoriteiten hartelijk toesprak. Zo kon het ook gebeuren, dat een man als Jan de Quay minister-president werd, terwijl toch algemeen bekend is, dat dezelfde man tijdens de eerste bezettingsjaren in de Nederlandse Unie wilde samenwerken met de Duitse bezetting en een gematigd anti-semitisme predikte. Ja, ja, in de politieke wereld is alles mogelijk. Mensen die kilo's boter op hun hoofd hebben, schromen niet om toch in de felle zon te gaan zitten.

Een dergelijke figuur is ook de vroegere minister-president - thans minister van staat en bijna huisvriend van het vorstenhuis - dr. Willem Drees. In "Vrij Nederland" van 23 maart 1968 is een interview van Joop van Tijn met Drees gepubliceerd. Sommige van zijn uitspraken willen we onze lezers niet onthouden. Zo zegt Drees:

"Nou worden aardige mensen geen dictator. Het doet me denken aan de

aardige plaatjes die we van Hitler te zien kregen, lief met kinderen omgaand en zo, die werd ook gepresenteerd als een aardige dictator. En in Duitsland rondreizende kon je net zo'n goede indruk krijgen als in Cuba: de mensen die in gevangenissen zaten, die zag je niet."

Wat Drees niet schijnt te weten, of misschien niet wil weten is, dat niet alleen in autoritaire staten de leidende figuren als lieve, aardige mensen worden voorgesteld, maar dat dit precies net zo gaat in de zogenaamde democratieën. Zo herinneren wij ons, dat dezelfde Willem Drees na het tot stand komen van de "noodwet-Drees" ons werd gepresenteerd als de "vader der ouden-van-dagen". Maar wat altijd verzwegen werd is, dat het ook de man was, die zich steeds weer keerde tegen stakende arbeiders, die een voorstander was van de loon-stop (natuurlijk niet van een dividend-stop) en mede het besluit nam tot de bestedingsbeperking, waarvan in hoofdzaak de arbeiders de dupe waren. Voorts willen we even opmerken, dat het er niet op aan komt of bepaalde figuren ons als lief en aardig worden gepresenteerd, maar dat alleen belangrijk is wat bepaalde figuren doen. Dr. Drees zal zijn Duitse sociaal-democratische geestverwanten Ebert, Scheidemann, Noske, Severing, enz., misschien aardige mensen hebben gevonden. Dat neemt echter niet weg, dat diezelfde mensen verantwoordelijk zijn voor de moord op duizenden Duitse arbeiders. Denken we alleen maar aan de Roer-opstand van maart/april 1920. En deze aardige Duitse sociaaldemocraten hebben met het neerslaan van de Roer-opstand de komst van die onaardige dictator Hitler mogelijk gemaakt. Dat mag wel even gezegd worden.

Als democraat vindt Drees natuurlijk ook

"dat men tegenover Portugal zeer kritisch moet staan. En dat is natuurlijk verscherpt door de ontwikkeling in de koloniën, waar de problemen nu al weer veel scherper liggen dan ze twintig jaar geleden lagen."

We hebben van vadertje-Drees echter geen enkel protest gehoord, toen zijn partijgenoot Ivo Samkalden - de huidige burgemeester van Amsterdam - als minister van justitie in het kabinet-Cals Portugese politieke vluchtelingen overleverde aan de PIDE, de geheime staatspolitie van Portugal. En Samkalden is ook nog wel zo'n man, die als "zo aardig" wordt voorgesteld. En wat bedoelt Drees eigenlijk met die "verscherpte ontwikkeling in de koloniën"? Vindt hij soms, dat we daarom kritisch tegenover Portugal moeten staan? Dat vinden wij dan wel het toppunt van brutaliteit. Is Drees misschien vergeten, dat mede onder zijn verantwoordelijkheid ruim twintig jaar geleden Nederland in Indonesië een koloniale oorlog ging voeren? Een oorlog waarvan wijlen Henk van Randwijk zei: "Door in Indonesië een koloniale oorlog te ontketenen begaat Nederland een zedelijk kwaad en een politieke dwaasheid"? Had die koloniale oorlog van Nederland niet hetzelfde doel als de strijd van de regering-Salazar in Portugal, namelijk 't behoud van de koloniën? Is vadertje-Drees ook vergeten, dat in die koloniale oorlog - verpakt in het mooie woord "politieele actie" - duizenden Indonesiërs, die voor een onafhankelijk Indonesië vochten, werden afgeslacht; dat kampongs werden platgebrand en dat mede in zijn opdracht de Westerlingen daar konden huishouden? Wij zijn er van overtuigd, dat de stervende, afgeslachte Indonesiërs, de tot weduwen en wezen gemaakte vrouwen en kinderen, hem geen lief en aardig vadertje-Drees zullen hebben gevonden, doch hem in Allah's naam zullen hebben vervloekt.

Wij menen, dat mensen, die mede verantwoordelijk zijn voor de in die koloniale oorlog begane oorlogsmisdaden 't recht verspeeld hebben om te spreken over "aantasting van de menselijke persoonlijkheid"; het recht verspeeld hebben ook om te zeggen dat het gaat om "de hele geestelijke vrijheid". Dergelijke uitspraken klinken in de mond van iemand, die de Indonesiërs zelfs de nationale vrijheid bestreed, als even zovele vloeken.

=====